

OORLOG IN FOTO'S

WINSTON CHURCHILL

ZELDZAME FOTO'S UIT OORLOGSARCHIEVEN

NIGEL BLUNDELL

BBNC
uitgevers

Amersfoort, 2016

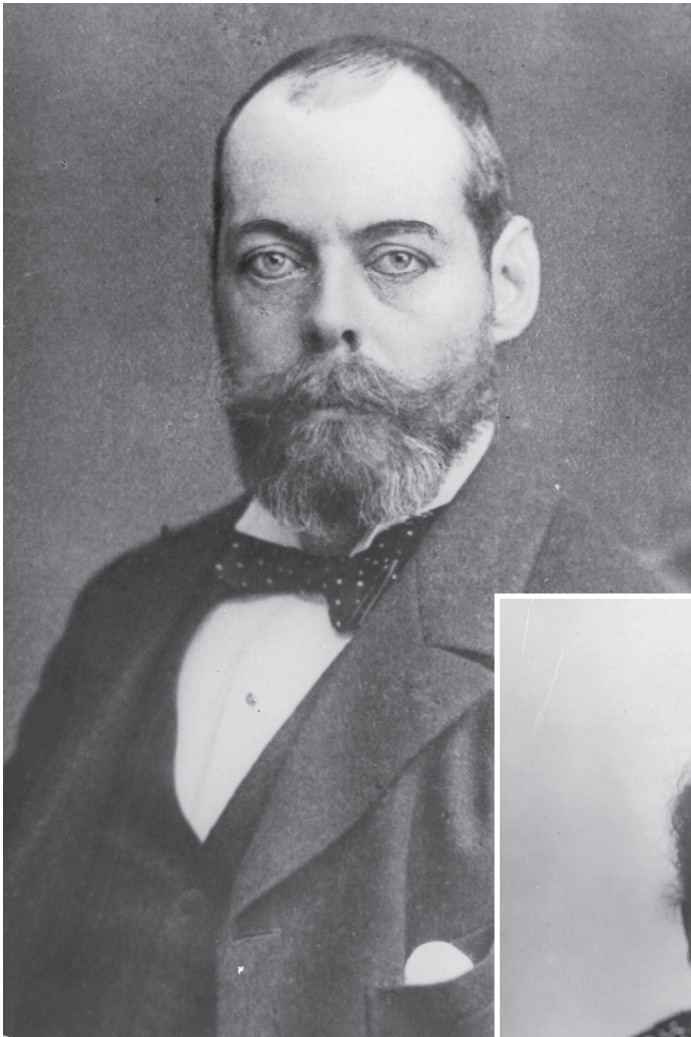
INLEIDING

Winston Churchill, wiens levensverhaal we hier in foto's vertellen, was de grootste heroïsche figuur van zijn tijd. Zijn onverzettelijkheid, tomeloze energie, levendige karakter en lange leven hadden hem in staat gesteld feitelijk verscheidene levens te leiden binnen één uitzonderlijk bewogen mensenleven – als avonturier, soldaat, staatsman, journalist, historicus, kunstenaar en oorlogsleider.

De vele facetten van zijn carrière werden geëvenaard door mysterieuze kwaliteiten die waarnemers in de halve eeuw sinds zijn overlijden zijn blijven fascineren. Voor degenen die hem het best kenden, bestond Churchill uit twee contrasterende karakters die waren samengebracht in één verbazingwekkend mens...

Hij was ijdel, hoogdravend, afstandelijk, arrogant, genotzuchtig en koppig. Hij hongerde naar macht en had een blind vertrouwen in zijn eigen kunnen. Hij was ook moedig, toegewijd, vastberaden, democratisch, vooruitziend, meelevend, liefdevol en de redder van zijn land.

Zijn al deze facetten terug te vinden in de foto's van Churchill uit de negentig jaar van zijn leven? U kunt daar achter komen op de volgende bladzijden, want daarin volgen we de levensloop van een van de opmerkelijkste figuren uit de Britse geschiedenis.

Winstons vader. Lord Randolph Churchill, de jongste zoon van de hertog van Marlborough, was een afstammeling van John Churchill, de eerste hertog en een van de grootste militaire helden uit de Engelse geschiedenis. Lord Randolph werd weliswaar parlements lid, maar loste de belofte van zijn familie niet in. Hij kreeg te maken met financiële problemen, die aanhielden tot zijn dood in 1895.

Winstons moeder. Lord Randolph ontmoette de Amerikaanse erfgename Jennie Jerome in 1873 tijdens een bal aan boord van een kruiser in Cowes. Jennie's vader mocht hem niet en noemde hem 'een slappe dandy', maar Randolph had slechts drie dagen nodig om haar ten huwelijk te vragen. Ze trouwden in 1874 – nog geen negen maanden voor de geboorte van Winston.

Winston Leonard Spencer Churchill kwam ter wereld op een manier die ironisch genoeg kenmerkend was voor zijn optredens later in het leven. Hij werd te vroeg en luidruchtig geboren met veel ongemak voor al zijn naasten. Baby Winston kwam namelijk twee maanden te vroeg, wat het tot een gevaarlijke bevalling maakte. Kindersterfte lag hoog in de Victoriaanse tijd en omdat het een zondag was, moest de verlossing worden gedaan door een plattelandsdokter. De jongen was klein, maar heel gezond. Dat bleek uit de manier waarop hij zijn longen oefende.

Hij werd op 30 november 1874 geboren in Blenheim Palace. Dit prachtige bouwwerk in Oxfordshire was ontworpen door sir John Vanburgh in opdracht van Winstons voorvader John Churchill, de eerste hertog van Marlborough. Het was hem geschonken door koningin Anne als dank voor zijn grote overwinning op de legers van Frankrijk en Beieren in de slag bij Blenheim in 1704. Blenheim Palace was echter niet Winstons ouderlijk huis, maar dat van zijn grootvader, de zevende hertog van Marlborough. Zijn ouders zouden het ook niet erven. Als de jongste zoon van een hertog moest Winstons vader Randolph zich tevreden stellen met een veel bescheidener huis in Londen, en dat werd het thuis van de jonge Winston.

Nog geen negen maanden voor Winstons geboorte was Lord Randolph in april 1874 in de kapel van de Britse ambassade in Parijs getrouwd met de mooie Amerikaanse erfgename Jeanette (Jennie) Jerome. Het gerucht ging dat haar eerstgeborene voor het huwelijk was verwekt, maar het is even goed mogelijk dat Winston te vroeg ter wereld kwam. Jennie, de dochter van de schatrijke beursmagnaat Leonard Jerome, verschaftte de familie Churchill het broodnodige geld. Ze had een gevoelig karakter waarmee ze haar zoon in zijn jonge jaren ongetwijfeld sterk beïnvloedde. Maar de band tussen moeder en zoon was niet vanzelfsprekend en de jonge Winston had een nogal eenzame jeugd.

Winston werd als baby goeddeels genegeerd door zijn vader, iets wat niet vreemd was in een Victoriaans huishouden waar vaders bijna nooit in de kinderkamer kwamen. Zijn verhouding met zijn moeder was specialer. Zij hield zonder meer van haar eerstgeboren zoon, ook al leek ze hem soms onverschillig te behandelen. Winston schreef later over haar: 'Ze schitterde voor mij als de Avondster. Ik hield erg veel van haar, maar op een afstand.' Zelfs naar de normen van de Victoriaanse betere kringen was zij een afstandelijke ouder. Zodra er voor de kleine Winston een min kon worden gevonden, werd hij grotendeels uit het zicht van zijn moeder gehouden. Het kindermisje, mevrouw Elizabeth Everest, werd het innig geliefde firmament in zijn jonge leven. Zij bleef heel zijn jeugd voor hem zorgen en het waren niet zijn ouders, maar mevrouw Everest die hem de liefde en aandacht gaf waarnaar hij hunkerde.

Voor de kleine jongen was het bijzonder traumatisch toen hij afscheid moest nemen van zijn kindermisje en naar een kostschool werd gestuurd. Heel vaak hilde Winston zich in slaap en wenste dat hij thuis was bij mevrouw Everest. Maar het was meer dan louter heimwee waardoor hij zich zo ellendig voelde, want St George's School in Ascot, Berkshire, was een bijzonder strenge school. Winston was op jonge leeftijd geen veelbelovende student en hij viel niet in de smaak

Winston op zevenjarige leeftijd, in een matrozenpakje. Hij geeft al blijk van de zelfverzekerdheid die hij in zijn latere leven toonde.

Kleuter Winston met zijn moeder Jennie. Ze lijken een hechte band te hebben, maar hij werd als kind vaak genegeerd en werd verzorgd door een toegewijd kindermisje. Hij zou over zijn moeder zeggen: 'Ze schitterde voor mij als de Avondster. Ik hield erg veel van haar, maar op een afstand.'

bij zijn leraren. Ondanks zijn meer dan gemiddelde leesvaardigheid verwachtten zij weinig van hem door zijn zwakke prestaties in andere vakken. Jaren later zou Winston zich herinneren dat voortdurende afstraffingen er niet in slaagden zijn rebelse karakter te breken en dat zijn schoolrapport tot de slotsom kwam: ‘Hij heeft geen ambitie...’

De twee harde jaren op St George’s tastten Winstons gezondheid aan. De familiearts kwam tussenbeide en raadde aan de jongen te verhuizen waarna Winston op een school in Brighton terechtkwam die onder leiding stond van twee oude vrijsters. Hij blonk op school nog steeds niet uit en bleef zich wanhopig eenzaam voelen, zoals bleek uit zijn brieven naar zijn moeder. In één, geschreven in juni 1887 toen hij twaalf jaar oud was, stond: ‘Mijn lieve mama, ik schrijf deze brief als bevestiging van de laatste. Ik hoop dat u me niet teleur zult stellen. Onzekerheid is altijd verwarrend, dus schrijf mij alstublieft per omgaande terug!!! Ik houd zoveel van u, lieve mama, en ik weet dat u te veel van mij houdt om mij teleur te stellen. Schrijf om mij te vertellen wat u van plan bent. Ik moet naar huis, ik voel dat ik dat moet.’

Winston bleef op de school in Brighton tot hij dertien was. Zijn invloedrijke vader zorgde ervoor dat hij in 1888 terechtkwam op Harrow. De schooljongen was hopeloos gezakt voor zijn toelatingsexamen – zijn proefwerk Latijn leverde hij helemaal blanco in – en hij werd in de klas van ‘trage leerlingen’ geplaatst. Het feit dat hij nu op een beroemde kostschool zat, beschouwde Winston niet als een kans. Hij werd omschreven als onzorgvuldig, slordig en onverschillig. Klappen hadden geen effect, omdat Winston er ‘ongevoelig’ voor was geworden na zijn eerdere schoolervaringen. Als volwassene herinnerde hij zich zijn schooltijd als ‘de enige nutteloze en ongelukkige periode in mijn leven’.

Winston in 1889 gefotografeerd met zijn moeder en zijn jongere broer John.

Winston poseert trots in zijn uniform van Harrow School. Hij had een hekel aan zijn schooltijd daar en omschreef die als 'de enige nutteloze en ongelukkige periode van mijn leven'.

Zijn moeder leek haar ongelukkige zoon nauwelijks te steunen. Hij doorspekte zijn brieven met kussen, maar soms weigerde ze erop te antwoorden. Na een botsing met de schoolleiding schreef de vijftienjarige Winston haar, om zijn versie van de gebeurtenissen te geven. Toen zij de brief ongeopend terugstuurde, schreef Winston haar weer: 'Ik had nooit kunnen geloven dat u zo onvriendelijk zou zijn. Dat u zou weigeren mijn brief te lezen stemt mij bijzonder verdrietig. Ik kan u niet vertellen hoe ellendig u me laat voelen.'

De schoolvakanties zouden de jongen enig soelaas bieden, maar thuis was het leven gespannen. Zijn ouders hadden geen gelukkig huwelijk. Randolph had veel affaires, hoewel Jennie hem trouw bleef. Die trouw werd al binnen drie jaar na hun huwelijk zwaar op de proef gesteld, toen Randolph dreigde te onthullen dat de Prins van Wales, de troonopvolger, omging met een getrouwde vrouw. Het schandaal werd in de doofpot gestopt, maar Randolph en Jennie werden feitelijk 'verbannen' naar Dublin. Tegen deze tijd had Jennie een eind gemaakt aan de geslachtelijke omgang met haar echtgenoot over wie het gerucht ging dat hij syfilis had opgelopen bij een dienstmeisje. En toen zij in 1880 het leven schonk aan weer een zoon, John, was het heel goed mogelijk dat het kind niet van Randolph was.

De 'ballingschap' van de Churchills eindigde in 1880 en Lord Randolph, die in 1874 voor het eerst zitting had genomen in het Lagerhuis, begon zich te onderscheiden op het politieke toneel. Hij was een rebels maar meelevend parlamentslid en zijn sociaal bewogen politiek van 'Tory democratie' sprak het nieuwe stemgerechtigde electoraat van de Victoriaanse tijd sterk aan. Toen de conservatieven in 1885 een regering vormden, werd Randolph benoemd tot staatssecretaris voor India. Het volgende jaar werd hij op de opmerkelijk jonge leeftijd van 37 jaar minister van Financiën en fractieleider in het Lagerhuis. Maar toen hij datzelfde jaar op principiële gronden ontslag nam, raakte zijn carrière – net als zijn gezondheid – in het slop. Hij overleed in 1895 als een gebroken man die openlijk werd vernederd, omdat zijn ooit zo vurige wel-sprekendheid haperde, iets wat volgens zijn tegenstanders het gevolg was van de syfilis waaraan hij leed.

Hoewel hij bang was voor zijn vader, had Winston tijdens zijn periode op Harrow reden om trots te zijn op de politieke carrière van Lord Randolph. Zulke gevoelens werden echter niet beantwoord en de ontevreden ouder koesterde weinig verwachtingen van zijn zoon. Jennie en hij waren het erover eens dat Winston niet intelligent genoeg was om in de voetsporen van zijn vader te treden en naar Oxford te gaan. De kerk wilde hem ook niet, waardoor er nog maar één mogelijkheid overbleef: hun zoon zou dienst moeten nemen in het leger. Dus werd Winston aangemeld voor de cadettenopleiding van Harrow die jonge mannen voorbereidde op het toelatingsexamen van de koninklijke militaire academie in Sandhurst.

De jonge Winston, die zich erg bewust was van de militaire achtergrond van zijn familie – 'glorierijke daden van ons bloed en onze staat' zoals hij ze later zou aanduiden – vond het er prachtig. Terwijl veel jongens slechts vage ambities koesteren, wist Winston heel zeker dat hij op een dag ook bereid zou zijn alles voor zijn land over te hebben. Het soldatenleven zat hem in

Gefotografeerd in 1894 met twee bevriende cadetten op Sandhurst waar Winston de militaire training en kameraadschap ervoer als 'een frisse wind'.